

СЕКЦІЯ III. ФІНАНСИ ТА БАНКІВСЬКА СПРАВА; ОПОДАТКУВАННЯ, ОБЛІК І АУДИТ

АНАЛІЗ ПОТОЧНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВ МОЛОЧНОЇ ГАЛУЗІ

Наумова Тетяна Анатоліївна

ORCID ID: 0000-0002-8373-870X

канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри обліку, аудиту та оподаткування
Державний біотехнологічний університет, Україна

Для здійснення нормальної виробничої або торгової діяльності підприємства постійно повинні здобувати необхідні матеріальні чи товарні цінності, а також здійснювати реалізацію своєї продукції або товарів. І саме на цій стадії в підприємства виникають різні широкі розрахункові взаємини як із постачальниками, так із покупцями й формується дебіторська або кредиторська заборгованість [1, с.3]. Прийняття управлінських рішень здійснюється на підставі інформації про поточні зобов'язання, що формується у системі бухгалтерського обліку. Інформація про реальні зобов'язання, що відображається в балансі, використовується при проведенні аналізу щодо платоспроможності та ліквідності підприємства. У зміцненні фінансового стану і платоспроможності підприємств значна роль належить контролю за станом розрахунків, динамікою дебіторської та кредиторської заборгованості [2, с.313].

Вихід вітчизняних молокопереробних підприємств на міжнародні ринки капіталів, праці, товарів та послуг, відкритість вітчизняних ринків для нерезидентів, формування наддержавних господарських утворень вимагають більшої уваги до проблем поточних зобов'язань. Поточні (короткострокові) зобов'язання – зобов'язання, які будуть погашені протягом операційного циклу підприємства або повинні бути погашені протягом дванадцяти місяців, починаючи з дати балансу [3, с.256].

Ми провели дослідження сучасних методів аналізу поточних зобов'язань і навели пропозиції щодо удосконалення методики аналізу поточних зобов'язань.

Перший та другий етапи проведення аналізу поточних зобов'язань мають організаційний характер, тобто безпосередньо визначення об'єкта аналізу, встановлення мети, завдань аналізу та збирання інформаційних джерел для проведення аналізу. Тому, перейдемо до третього етапу проведення аналізу поточних зобов'язань – аналізу структури поточних зобов'язань, а саме розрахунку кількісних показників.

Метою дослідження було визначення впливу таких факторів як витрати діяльності, доходи підприємства, вартість оборотних активів на рівень поточних зобов'язань підприємства. Обрання саме таких факторів зумовлено наступним: по-перше, згідно з трактування терміну «зобов'язання» у Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [4], погашення зобов'язань призводить до зменшення ресурсів підприємства, що втілюють у собі економічні

вигоди; по-друге, збільшення зобов'язань, що призводить до зменшення економічних вигод, є витратами; по-третє, зменшення зобов'язань, яке призводить до збільшення економічних вигід, є доходами.

Тобто дана модель розроблена з метою виявлення для кожного окремого підприємства граничної суми поточних зобов'язань, при яких дане підприємство є платоспроможним при наявності певної суми витрат, доходів та оборотних активів. Отже, після визначення мети проведення аналізу та збирання необхідної інформації, третім етапом є вивчення структури поточних зобов'язань АТ «Житомирський маслозавод». Результати аналізу структури поточних зобов'язань АТ «Житомирський маслозавод» відображено в таблиці 1. За даними таблиці 1 можна зробити висновок, що кожна четверта гривня вартості активів підприємства створена за рахунок поточних зобов'язань, у складі пасивів поточні зобов'язання становлять також четверту частину. В структурі поточних зобов'язань превалює кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги. Розмір власного капіталу перевищує суму поточних зобов'язань, яка становить 45 % від суми власного капіталу. Поточні зобов'язання значно перевищують дебіторську заборгованість.

Таблиця 1

Аналіз структури поточних зобов'язань «АТ «Житомирський маслозавод»

Коефіцієнт	Розрахунок, тис. грн	Результат, коефіцієнт
1	2	3
Коефіцієнт залежності підприємства від поточних зобов'язань	2 158 988,00 / 669 337,00	3,22
Коефіцієнт поточних зобов'язань у загальній сумі пасивів (у складі джерел утворення активів)	669 337,00 / 2 158 988,00	0,31
Коефіцієнт поточних зобов'язань за видами в їх загальній сумі:	-	-
поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	1 637,00 / 669337,00	0,002
кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	66 156,00 / 669337,00	0,09
поточні зобов'язання за розрахунками з бюджетом	985,00 / 669337,00	0,001
поточні зобов'язання за розрахунками із страхування	699,00 / 669337,00	0,001
поточні зобов'язання за розрахунками з оплати праці	3 423,00 / 669337,00	0,005
інші поточні зобов'язання	59 053,00 / 669337,00	0,09
Рівень поточних зобов'язань у власному капіталі	669 337,00 / 1 637,00	0,31
Баланс заборгованостей	1 637,00 / 669 337,00	0,002

Дані сформовано з [5]

Для проведення даного етапу аналізу, згідно з формами фінансової звітності «АТ «Житомирський маслозавод», було використано наступні показники: поточні зобов'язання (ПЗ) – 669,3 тис. грн.; оборотні активи (ОА) – 1188,4 тис. грн.; дебіторська заборгованість (ДЗ) – 311,4 тис. грн.; середньомісячний дохід від звичайної діяльності (СД) – 2442,8 тис. грн.; середньомісячне надходження грошових коштів від покупців, замовників та інших дебіторів (СНГК) – 607,5 тис. грн. Результати проведеного аналізу оборотності поточних зобов'язань по «АТ «Житомирський маслозавод» наведені в таблиці 2. Далі простежимо вплив окремих видів поточних зобов'язань на загальну ступінь платоспроможності що відображено у таблиці 3. При побудові моделі визначення граничної суми поточних зобов'язань автором було визначено для «АТ «Житомирський маслозавод»» граничну суму поточних зобов'язань при рівні витрат, доходів діяльності за аналізує мий період та розмірі оборотних активів на кінець періоду, в сумі 545,4 тис. грн.

Таблиця 2

Аналіз оборотності поточних зобов'язань по «АТ «Житомирський маслозавод»

Назва коефіцієнта	Порядок розрахунку, тис. грн.	Результат
Коефіцієнт оборотності поточних зобов'яз.	669,337 / 2442,8	1 міс.
Коефіцієнт реальної оборотності поточних зобов'язань за величиною надходження грошових коштів від звичайної діяльності	669,337 / 607,5	1 міс.
Коефіцієнт наповнення середньомісячного доходу грошовими коштами	607,5 / 2442,8	0,25
Коефіцієнт, зворотний показнику покриття поточних зобов'язань оборотними активами	669,337 / 1188,4	0,56 (від 0,5 до 0,67)
Коефіцієнт ступеня ліквідності оборотних активів за величиною дебіторської заборгованості	1188,4 / 311,4	3,8
Коефіцієнт оборотності деб. заборгованості	311,4 / 2442,8	0,2 міс.
Тривалість обороту поточних зобов'язань	669,337 / 35,3	18 днів
Коефіцієнт рентабельності поточних зобов.	669,337 / 53,3	+12,5

Дані сформовано з [5]

Фактично на кінець періоду, що аналізується, на даному підприємстві обліковувалось поточних зобов'язань на суму 669,337 тис. грн, тобто перевищення над граничною сумою становить 123,9 тис. грн.

Таблиця 3

Аналіз оборотності за окремими видами поточних зобов'язань

Назва показника	Порядок розрахунку, тис. грн	Результат
Коефіцієнт оборотності поточних зобов'язань (загальний) (K1), міс.	669,337 / 203,5	3 міс.
Коефіцієнт заборгованості за кредитами банків (K2), міс.	527,3 / 203,5	3 міс.
Коефіцієнт заборгованості постачальникам та підрядникам, (K3), міс.	(66,156 + 250+59,053) / 203,5	2 міс.
Коефіцієнт заборгованості за податками та за позабюджетними платежами (K4), міс.	0,985+ / 203,5	0,005 міс.
Коефіцієнт заборгованості перед персоналом та зі страхування (K5), міс.	(3,423 + 4,6) / 203,5	0,04 міс.
Коефіцієнт внутрішнього боргу (K6), міс.	-	-

Дані сформовано з [5]

Висновки. Узагальнюючи вищевикладене, можна зробити такий висновок, що за результатами аналізу поточних зобов'язань по «АТ «Житомирський маслозавод», а саме: найбільшу частину поточних зобов'язань на «АТ «Житомирський маслозавод» становить короткострокова кредиторська заборгованість (78%), термін її оборотності складає в середньому 3 місяців. Підприємство має низький рівень платоспроможності, оскільки сума одержаного середньомісячного доходу замала, що потребує збільшення обсягів реалізації продукції. Отже, керівництву підприємства необхідно розробити ряд заходів щодо збільшення обсягів реалізації продукції та звернути особливу увагу на стан розрахунків за поточними зобов'язаннями перед постачальниками та підрядниками з метою прискорення їх оборотності.

Список використаних джерел:

1. Янчева Л.М., Акімова Н.С., Наумова Т.А. Оцінка дебіторської та кредиторської заборгованостей як інструмент підвищення достовірності облікових даних. Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг. 2011. № 2. С. 3–11. URL: https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/18706/1/esprstp_2011_2_3.pdf.
2. Акімова Н. С., Топоркова О. В. Інформаційне забезпечення внутрішнього контролю дебіторської та кредиторської заборгованості. Бізнес Інформ. 2017. №17. С. 312-317. URL:

file:///D:/!Tatyana/Downloads/informatsiyne-zabezpechennya-vnutrishnogo-kontrolyu-debitorskoyi-ta-kreditorskoyi-zaborgovanosti.pdf.

3. Н. С. Акімова, О.В. Топоркова, Т.А. Наумова Н. С. Ковалевська, І. В. Янчева, В. В. Янчев. Бухгалтерський облік: навчальний посібник. Харків : «Видавництво «Форт», 2016. 447 с. URL: https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/10434/3/BuhOblik_NP_2016.pdf.
4. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 996–XIV зі змінами та доповненнями / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.
5. Звітність українських підприємств. URL: https://zvitnist.com/00182863_AKCIONERNE_TOVARYSTVO_ZHYTOMYRSKY_MASLOZAVOD.